

Historien bakom ett porträtt av Bror Kronstrand - om landsfadern Per Albin Hansson

*Bror Kronstrands porträtt av den svenske regeringschefen Per Albin Hansson målat år 1935.
Foto av porträttet från Sten Söderbergs bok.*

"Det fördes ett stort hus i Mariestad, ty ständigt kommo gäster för att bli målade eller för att hälsa på hos konstnärsfamiljen, som alltid hade famnen vidöppen för vänner från när och fjärran.

Det betyder så mycket för en porträttmålare att få rå om dem man skall måla, sade Bror Kronstrand till en intervjuare som undrade varför han inte tog palett och målarskrin och for upp till Stockholm. - Jag ser dem och lär känna dem på ett helt annat sätt, när jag har dem här i stillhet som mina gäster, än om de endast komma upp och "sitta" på en ateljé.

Livet behövde aldrig bli enformigt och tomt i den lilla staden vid Vänern. Det kommo alltid intressanta människor på besök. Inte bara från Sveriges olika hörn kommo de, utan också från England, USA och Mexico." (Söderberg 1939).

En av de många som gästade Bror Kronstrand i Mariestad och fick sitt porträtt målat var statsminister Per Albin Hansson.

Ateljén i hemmet på Drottninggatan. Här målades troligen Per Albins porträtt.

Foto Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv

Mellan sittningarna i ateljén spelade herrarna biljard.

Foto Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv

Bror Kronstrand var mycket stolt över sitt biljardbord. Detta var, enligt Söderberg, "ett av de fem största i Sverige. Inte ens den ivrige biljardspelaren Per Albin Hansson torde ha spelat på något liknande - annat än hos Bror Kronstrand".

Bror Kronstrand spelade själv gärna biljard, han hade beställt sitt exklusiva biljardbord från England och inrett ett eget biljardrum i sitt hus på Drottninggatan.

Senare samma år skulle Per Albin fylla femtio år, kanhända var Bror Kronstrand-porträttet en födelsedagsgåva.

Per Albin Hansson utanför familjen Kronstrands hem på Drottninggatan.

Bild från en av Bror Kronstrands egna filmer, Bror Kronstrands samling i Mariestads Bildarkiv

”Per Albins femtioårsfirande 1935 blev mycket uppmärksammat, inte minst för att han var klädd i en blåblommig morgonrock när han tog emot uppvaktande partikamrater i hemmet i Ålsten. I en sådan informell klädsel hade ingen tidigare statsminister visat sig för folket”

Foto och citat från Isaksson, 1996

Per Albin Hanssons politiska karriär var mycket lång och omfattande (riksdagsledamot 1918–1946, statsråd 1920, 1921–1923 och 1924–1926, partiledare för Socialdemokraterna 1925–1946 samt statsminister 1932–1936 och 1936–1946).

Här följer några politiska händelser från år 1935, det år porträttet målades:

En av de större politiska händelserna var införandet av allmän pension i Sverige. Detta utgjorde en del i det folkhemsbygge som utvecklades under landsfadern Per Albins regeringstid. Grundpensionen blev 70 kronor per år och till detta kom tio procent på erlagda avgifter. Varje svensk kvinna och man fick nu, genom erläggande av en årlig avgift, rätt till pension vid sextiosju års ålder.

På 1920-talet hade Per Albin Hansson, som då var försvarsminister, verkställt en hårdbantning av försvaret under parollen "Inte en man, inte en krona till försvaret". Men Per Albin ändrade ståndpunkt och i april år 1935 beslutade riksdagens båda kamrar att bevilja anslag för kust- och luftvärn på Gotland. Det hade blivit orostider, Tyskland rustade sina militära styrkor, planerade att femdubbla sin arme och de tyska stridsflygplanerna övade bombflyg. Under Per Albins regering gjordes stora förstärkningar av det svenska försvaret under de följande åren.

Foto <https://picryl.com>

En tilldragelse under året som uppmärksammades i press och radio var 500-års-jubiléet av Sveriges första riksdag i Arboga år 1435. Hela regeringen deltog i firandet den 27 maj år 1935. Statsminister Per Albin Hansson går längst ut till vänster på den högra bilden. I mitten av fotot till vänster står kung Gustaf V, som tillsammans med delar av sin familj, också bevistade högtidligheterna.

I Bror Kronstrands samling i Mariestads Bildarkiv finns ett svartvitt fotografi av ytterligare ett porträtt av Per Albin Hansson, signerat Kronstrand år 1931. De båda porträtten har stor likhet. När porträttet från år 1935 målades hade de alltså redan träffats - och kanske var det andra gången Per Albin besökte Bror Kronstrand. Det verkar som om Per Albin blev nöjd med det första porträttet eftersom han återkom!

Foto Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv

Litteratur

Isaksson A (1985, 1996) *Per Albin. I – IV*, två volymer Wahlström & Widstrand.

Per Albin Hansson

https://sv.wikipedia.org/wiki/Per_Albin_Hansson

Hämtat 2024-02-25

Söderberg S (1939) *Bror Kronstrand, målare och resenär*. C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag Stockholm. (finns även som E-bok på Storytel)

Eva Holmberg

Bror Kronstrand-sällskapet i Mariestad